

Privremena verzija

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

28. listopada 2022. (*)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Hitni prethodni postupak – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članak 50. – Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma – Članak 54. – Načelo ne bis in idem – Sporazum o izručenju između Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država – Izručenje državljanina treće države Sjedinjenim Američkim Državama na temelju bilateralnog ugovora koji je sklopila država članica – Državljanin koji je pravomoćno osuđen za ista djela te je u potpunosti izdržao svoju kaznu u drugoj državi članici”

U predmetu C-435/22 PPU,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberlandesgericht München (Visoki zemaljski sud u Münchenu, Njemačka), odlukom od 21. lipnja 2022., koju je Sud zaprimio 1. srpnja 2022., u kaznenom postupku protiv

HF,

uz sudjelovanje:

Generalstaatsanwaltschaft München,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, L. Bay Larsen, potpredsjednik, A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Regan, P. G. Xuereb, L. S. Rossi, D. Gratsias i M. L. Arastey Sahún (izvjestiteljica), predsjednici vijeća, S. Rodin, F. Biltgen, N. Piçarra, N. Wahl, I. Ziemele i J. Passer, suci,

nezavisni odvjetnik: A. M. Collins,

tajnik: D. Dittert, načelnik odjela,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 13. rujna 2022.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu HF, S. Schomburg i M. Weber, *Rechtsanwälte*,
- za Generalstaatsanwaltschaft München, F. Halabi, u svojstvu agenta,
- za njemačku vladu, J. Möller, P. Busche, M. Hellmann i U. Kühne, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, L. Baumgart i M. Wasmeier, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 13. listopada 2022.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 54. Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. između vlada država Gospodarske unije Beneluksa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na zajedničkim granicama (SL 2000., L 239, str. 19.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 9., str. 12. i ispravak SL 2018., L 41, str. 15.), koja je potpisana u Schengenu 19. lipnja 1990., a stupila je na snagu 26. ožujka 1995. (u daljnjem tekstu: CISA), kako je izmijenjena Uredbom (EU) br. 610/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. (SL 2013., L 182, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 12., str. 285. i ispravak SL 2014., L 225, str. 91.), i članka 50. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru zahtjeva za izručenje koji su tijela Sjedinjenih Američkih Država uputila tijelima Savezne Republike Njemačke radi kaznenog progona protiv srpskog državljanina HF.

Pravni okvir

Pravo Unije

CISA

- 3 CISA je sklopljena radi osiguravanja provedbe Sporazuma između vlada država Gospodarske unije Beneluksa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na zajedničkim granicama, koji je potpisan u Schengenu 14. lipnja 1985. (SL 2000., L 239, str. 13.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 9., str. 6.).

- 4 Stavkom 1. članka 20. CISA-a, koji se nalazi u njezinoj glavi II. poglavlju 4., naslovljenom „Uvjeti koji uređuju kretanje stranaca”, određuje se:

„Stranci koji ne podliježu zahtjevu za vizu mogu se slobodno kretati unutar državnog područj[a] ugovornih stranaka u trajanju od najviše 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana, pod uvjetom da ispunjavaju uvjete za ulazak iz članka 5. stavka 1. točaka (a), (c), (d) i (e).”

- 5 Člankom 54. CISA-e, koji se nalazi u njezinoj glavi III. poglavlju 3., naslovljenom „Primjena načela *ne bis in idem*”, propisuje se:

„Protiv osobe protiv koje je sudski postupak pravomoćno okončan u jednoj ugovornoj stranci ne može se voditi postupak u drugoj ugovornoj stranci za ista djela pod uvjetom da je izrečena kazna i izvršena, trenutačno u postupku izvršenja ili se više, prema zakonima ugovorne stranke koja ju je izrekla, ne može izvršiti.”

Protokol o uključivanju schengenske pravne stečevine u okvir Europske unije

- 6 CISA je uključena u pravo Unije Protokolom o uključivanju schengenske pravne stečevine u okvir Europske unije, koji je Ugovorom iz Amsterdama (SL 1997., C 340, str. 93.) priložen Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice na temelju „schengenske pravne stečevine”, kako je definirana u prilogu tom protokolu.

- 7 U skladu s člankom 2. stavkom 1. drugim podstavkom navedenog protokola:

„Vijeće [Europske unije] [...] utvrđuje, u skladu s odgovarajućim odredbama Ugovorâ, pravnu osnovu za svaku odredbu ili odluku koje čine schengensku pravnu stečevinu.”

- 8 Vijeće je na temelju te odredbe 20. svibnja 1999. donijelo Odluku 1999/436/EZ o utvrđivanju, u skladu s odgovarajućim odredbama Ugovora o osnivanju Europske zajednice i Ugovora o Europskoj uniji, pravne osnove za svaku od odredaba ili odluka koje čine [schengensku] pravnu stečevinu (SL 1999., L 176, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 8., str. 19.). Iz članka 2. te odluke i

njezina Priloga A proizlazi da je Vijeće odredilo članke 34. i 31. UEU-a kao pravnu osnovu za članak 54. CISA-e.

Sporazum između EU-a i SAD-a

- 9 Članak 1. Sporazuma o izručenju između Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država od 25. lipnja 2003. (SL 2003., L 181, str. 27.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 10.) (u daljnjem tekstu: Sporazum između EU-a i SAD-a) glasi kako slijedi:

„Ugovorne stranke se obvezuju, sukladno odredbama ovog Sporazuma, osigurati poboljšanje suradnje u kontekstu primjenjivih odnosa izručenja između država članica i Sjedinjenih Američkih Država koji uređuju izručenje počinitelja kaznenih djela.”

- 10 Člankom 3. Sporazuma između EU-a i SAD-a, naslovljenim „Područje primjene ovog Sporazuma u odnosu na dvostrane ugovore o izručenju s državama članicama”, predviđeni su uvjeti i pravila prema kojima odredbe iz članaka 4. do 14. tog sporazuma zamjenjuju ili dopunjuju odredbe bilateralnih ugovora o izručenju koje su sklopile države članice sa SAD-om.

- 11 Člankom 16. navedenog sporazuma, naslovljenim „Vremenska primjena”, određuje se:

„1. Ovaj se Sporazum primjenjuje na kaznena djela koja su počinjena prije kao i nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma.

2. Ovaj Sporazum se primjenjuje na zahtjeve za izručenje podnesene nakon njegova stupanja na snagu. [...]”

- 12 Članak 17. tog sporazuma, naslovljen „Neodstupanje”, glasi:

„1. Ovaj Sporazum ne dovodi u pitanje pozivanje od strane države kojoj je zahtjev podnesen na razloge za odbijanje koji se odnose na pitanja koja nisu uređena ovim Sporazumom a koji su na raspolaganju prema bilateralnom ugovoru o izručenju koji je na snazi između države članice i Sjedinjenih Američkih Država.

2. Kada ustavna načela države kojoj je zahtjev podnesen ili [obvezujuće] pravomoćne sudske odluke [...] mogu predstavljati prepreku ispunjenju [...] obveza izručenja [države kojoj je zahtjev podnesen], a rješenje tog pitanja nije predviđeno u ovom Sporazumu ili mjerodavnom bilateralnom ugovoru, održavaju se savjetovanja između države kojoj je zahtjev podnesen i države koja podnosi zahtjev.”

Zakonik o schengenskim granicama

- 13 Člankom 6. stavkom 1. prvim podstavkom Uredbe (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama) (SL 2016., L 77, str. 1.), kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2018/1240 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. rujna 2018. o uspostavi europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (ETIAS) i izmjeni uredaba (EU) br. 1077/2011, (EU) br. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 i (EU) 2017/2226 (SL 2018., L 236, str. 1. i ispravak SL 2020., L 193, str. 16.) (u daljnjem tekstu: Zakonik o schengenskim granicama), određuje se:

„Za planirani boravak na državnom području država članica u trajanju od ne više od 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana, koje podrazumijeva uzimanje u obzir razdoblja od 180 dana koje prethodi svakom danu boravka, uvjeti ulaska za državljane trećih zemalja su sljedeći:

- (a) imaju valjanu putnu ispravu koja nositelju omogućuje prelazak granice i zadovoljava sljedeće uvjete:

- i. važeća je barem tri mjeseca nakon planiranog datuma odlaska s državnog područja država članica; u opravdanom hitnom slučaju, od te se obveze može odstupati;
 - ii. izdana je u prethodnih 10 godina;
- (b) imaju valjanu vizu ako se to traži na temelju [Uredbe (EU) 2018/1806 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o popisu trećih zemalja čiji državljani moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica i zemalja čiji su državljani izuzeti od tog zahtjeva (SL 2018., L 303, str. 39.)] ili valjano odobrenje putovanja ako se to traži na temelju [iste uredbe], osim ako imaju valjanu boravišnu dozvolu ili valjanu vizu za dugotrajni boravak;

[...]"

- 14 Ta je odredba zamijenila članak 5. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 562/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o Zakoniku Zajednice o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama) (SL 2006., L 105, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 61.), koji je sâm zamijenio članak 5. stavak 1. CISA-e. Stoga se članak 20. stavak 1. CISA-e mora tumačiti na način da sada upućuje na članak 6. stavak 1. Zakonika o schengenskim granicama.

Uredba 2018/1806

- 15 U skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe 2018/1806:

„Državljanima trećih zemalja koje su navedene u Prilogu I. moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica država članica.”

- 16 Članak 4. stavak 1. te uredbe glasi kako slijedi:

„Državljanima trećih zemalja koje su navedene u Prilogu II. izuzeti su od zahtjeva utvrđenog u članku 3. stavku 1. za boravke od najviše 90 dana unutar bilo kojeg razdoblja od 180 dana.”

- 17 Među trećim zemljama uključenima u popis navedenog Priloga II. nalazi se Republika Srbija.

Njemačko pravo

- 18 Člankom 1. Auslieferungsvertraga zwischen der Bundesrepublik Deutschland und den Vereinigten Staaten von Amerika (Ugovor o izručenju između Savezne Republike Njemačke i Sjedinjenih Američkih Država) od 20. lipnja 1978. (BGBl. 1980. II, str. 647., u daljnjem tekstu: Ugovor o izručenju između Njemačke i SAD-a), naslovljenim „Obveza izručenja”, propisuje se:

„1. Ugovorne stranke obvezuju se, u skladu s odredbama ovog Ugovora, uzajamno izručiti osobe protiv kojih se vodi postupak zbog kaznenog djela počinjenog na državnom području države koja podnosi zahtjev ili radi izvršenja kazne ili mjere osiguranja te koje se nalaze na državnom području druge ugovorne stranke.”

- 19 Člankom 2. tog ugovora, naslovljenim „Kaznena djela koja mogu dovesti do izručenja”, kako je izmijenjen Zusatzvertragom zum Auslieferungsvertrag zwischen der Bundesrepublik Deutschland und den Vereinigten Staaten von Amerika (Dodatni ugovor uz Ugovor o izručenju između Savezne Republike Njemačke i Sjedinjenih Američkih Država) od 21. listopada 1986. (BGBl. 1988. II, str. 1087.), određuje se:

„(1) Kaznena djela koja mogu dovesti do izručenja na temelju ovog Ugovora su ona koja su kažnjiva prema pravu obiju ugovornih stranaka. [...]

(2) Izručenje se odobrava za kazneno djelo koje može dovesti do izručenja

- a) u svrhu kaznenog progona, kada je na temelju prava obiju ugovornih stranaka kazneno djelo kažnjivo kaznom oduzimanja slobode u najduljem trajanju više od godinu dana [...]

[...]"

- 20 Članak 8. navedenog ugovora, naslovljen „*Ne bis in idem*”, glasi kako slijedi:

„Izručenje se ne odobrava ako su nadležna tijela države kojoj je podnesen zahtjev već pravomoćno oslobodila ili osudila traženu osobu za kazneno djelo zbog kojeg se izručenje traži.”

- 21 Prema navodima suda koji je uputio zahtjev, Ugovor o izručenju između Njemačke i SAD-a prilagođen je Sporazumu između EU-a i SAD-a na temelju *Zweiter Zusatzvertraga zum Auslieferungsvertrag zwischen der Bundesrepublik Deutschland und den Vereinigten Staaten von Amerika* (Drugi dodatni ugovor uz Ugovor o izručenju između Savezne Republike Njemačke i Sjedinjenih Američkih Država) od 18. travnja 2006. (BGBl. 2007. II, str. 1634., u daljnjem tekstu: Drugi dodatni ugovor).

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 22 Srpski državljanin HF zadržan je 20. siječnja 2022. u pritvoru u Njemačkoj na temelju crvene tjeralice koju je objavila Međunarodna organizacija kriminalističke policije (Interpol) na zahtjev tijela Sjedinjenih Američkih Država, pri čemu su ta tijela tražila izručenje te osobe radi kaznenog progona zbog kaznenih djela počinjenih između rujna 2008. i prosinca 2013. Ta crvena tjeratica objavljena je na temelju uhidbenog naloga koji je 4. prosinca 2018. izdao United States District Court for the District of Columbia (Savezni sud SAD-a za okrug Columbia).

- 23 Stoga se HF od 20. siječnja 2022. nalazi u ekstradicijskom pritvoru u Njemačkoj radi provedbe tog postupka izručenja.

- 24 Kaznena djela obuhvaćena zahtjevom za izručenje, prema opisu iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, obuhvaćaju dogovaranje radi sudjelovanja u zločinačkim koruptivnim udruženjima i dogovaranje radi počinjenja bankovnih prijevara i prijevara pomoću telekomunikacijskih uređaja, u skladu s odjeljcima 1962. (d) i 1349. Glave 18. U. S. Codea.

- 25 Dopisom od 25. siječnja 2022. tijela SAD-a uputila su njemačkim tijelima uhidbeni nalog od 4. prosinca 2018. kao i optužnicu velike porote United States Courta of Appeals for the District of Columbia (Savezni žalbeni sud SAD-a za okrug Columbia) od istog dana.

- 26 HF je prilikom uhićenja izjavio da boravi u Sloveniji te je predočio srpsku putovnicu koja je izdana 11. srpnja 2016. i vrijedi do 11. srpnja 2026., slovensku dozvolu boravka koja je izdana 3. studenoga 2017., a istekla je 3. studenoga 2019., kao i kosovsku osobnu iskaznicu. Prema odluci kojom se upućuje prethodno pitanje, tijekom 2020. slovenska tijela odbila su zahtjev osobe HF za produljenje njezine dozvole boravka.

- 27 Na zahtjev Oberlandesgerichta München (Visoki zemaljski sud u Münchenu, Njemačka), odnosno suda koji je uputio zahtjev i koji je pozvan odlučiti o zahtjevu za izručenje osobe HF u SAD, te Generalstaatsanwaltschafta München (Glavno državno odvjetništvo u Münchenu, Njemačka) slovenska tijela dostavila su sljedeće informacije.

- 28 Kao prvo, HF je presudom Okrožnog sodišća v Mariboru (Okružni sud u Mariboru, Slovenija) od 6. srpnja 2012., koja je postala pravomoćna 19. listopada 2012., osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i tri mjeseca za kazneno djelo „napada na informacijski sustav” u smislu članka 221. stavka IV., u vezi s njegovim stavkom II., Kazenskog zakonika (slovenski Kazneni zakonik), počinjeno između prosinca 2009. i lipnja 2010.

- 29 Kao drugo, ta je kazna zatvora zamijenjena s 480 sati rada za opće dobro, koje je HF izvršio u cijelosti do 25. lipnja 2015.

- 30 Kao treće, odlukom od 23. rujna 2020. Okrožno sodišče v Kopru (Okružni sud u Kopru, Slovenija) odbilo je zahtjev za izručenje osobe HF koji su tijela SAD-a podnijela slovenskim tijelima radi kaznenog progona, uz obrazloženje da su djela koja su se dogodila prije srpnja 2010., a navedena su u tom zahtjevu, bila obuhvaćena presudom Okrožnog sodišča v Mariboru (Okružni sud u Mariboru), navedenom u točki 28. ove presude. Što se tiče drugih djela opisanih u navedenom zahtjevu za izručenje, a koja su se dogodila nakon lipnja 2010., nije postojala sumnja u postojanje kaznenog djela.
- 31 Kao četvrto i posljednje, ta odluka Okrožnog sodišča v Kopru (Okružni sud u Kopru) potvrđena je odlukom Višjeg sodišča v Kopru (Visoki sud u Kopru, Slovenija) od 8. listopada 2020. i postala je pravomoćna.
- 32 Sud koji je uputio zahtjev tvrdi, s jedne strane, da se zahtjev za izručenje koji je prethodno upućen slovenskim tijelima i zahtjev za izručenje o kojem je riječ u glavnom postupku odnose na ista kaznena djela i, s druge strane, da su djela o kojima je Okrožno sodišče v Mariboru (Okružni sud u Mariboru) odlučivalo u svojoj presudi navedenoj u točki 28. ove presude istovjetna onima na koje se odnosi spomenuti zahtjev za izručenje, s obzirom na to da su u njemu navedena kaznena djela počinjena do lipnja 2010.
- 33 Stoga, sud koji je uputio zahtjev smatra da dopuštenost zahtjeva za izručenje, u dijelu u kojem se odnosi na djela koja su se dogodila prije srpnja 2010., ovisi o tome primjenjuje li se u glavnom postupku načelo *ne bis in idem*, kako je zajamčeno člankom 54. CISA-e, u vezi s člankom 50. Povelje.
- 34 Naime, taj sud ističe da presuda od 12. svibnja 2021., Bundesrepublik Deutschland (Interpolova crvena tjeratica) (C-505/19, u daljnjem tekstu: presuda o Interpolovoj crvenoj tjeratici, EU:C:2021:376) ne omogućuje rješavanje tog pitanja s obzirom na razlike između predmeta u glavnom postupku i predmeta povodom kojeg je donesena navedena presuda.
- 35 Naime, kao prvo, taj sud ističe da HF nije građanin Unije.
- 36 Kao drugo, predmet glavnog postupka jest formalni zahtjev za izručenje, a ne samo objava Interpolove crvene tjeralice radi pritvora u svrhu mogućeg izručenja.
- 37 Kao treće, ako bi Savezna Republika Njemačka trebala odbiti izručenje osobe HF zbog obveze poštovanja načela *ne bis in idem* u smislu članka 50. Povelje, ona bi povrijedila obvezu izručenja predviđenu u članku 1. stavku 1. Ugovora o izručenju između Njemačke i SAD-a jer kazneno djelo koje se pripisuje osobi HF ispunjava uvjete predviđene u članku 2. stavcima 1. i 2. tog ugovora.
- 38 Okolnost da je presudom Okrožnog sodišča v Mariboru (Okružni sud u Mariboru) od 6. srpnja 2012. HF već pravomoćno osuđen za dio kaznenih djela koja su predmet zahtjeva za izručenje o kojem je riječ u glavnom postupku, odnosno ona počinjena do lipnja 2010., i da je izrečena kazna već u potpunosti izvršena ne predstavlja prepreku za njegovo izručenje. Naime, kao što to jasno proizlazi iz teksta članka 8. Ugovora o izručenju između Njemačke i SAD-a, njime se državi kojoj je podnesen zahtjev zabranjuje odobrenje izručenja pozivanjem na načelo *ne bis in idem* samo u slučaju da su nadležna tijela te države, odnosno, u ovom slučaju, Savezne Republike Njemačke, pravomoćno osudila traženu osobu. Taj članak nije moguće tumačiti na način da se odnosi i na osude izrečene u drugim državama članicama.
- 39 Usto, Savezna Republika Njemačka i SAD izričito su se sporazumjeli u okviru pregovora o Ugovoru o izručenju između Njemačke i SAD-a da odluke donesene u trećim državama nisu prepreka za izručenje.
- 40 Naposljetku, to tumačenje članka 8. Ugovora o izručenju između Njemačke i SAD-a proizlazi i iz činjenice da Drugim dodatnim ugovorom, kojim je Ugovor o izručenju između Njemačke i SAD-a prilagođen Sporazumu između EU-a i SAD-a, nije predviđena posebna odredba kako bi se zabrana dvostrukog kažnjavanja proširila na sve države članice.

- 41 Međutim, sud koji je uputio zahtjev pita se ne nalaže li se člankom 50. Povelje, u vezi s člankom 54. CISA-e, Saveznoj Republici Njemačkoj da odbije izručenje osobe HF za kaznena djela za koja je Okružno sudišće v Mariboru (Okružni sud u Mariboru) pravomoćno okončalo sudski postupak.
- 42 U tom pogledu, kao prvo, taj sud tvrdi da su u glavnom postupku ispunjeni uvjeti za primjenu načela *ne bis in idem*, zajamčenog člankom 50. Povelje i člankom 54. CISA-e.
- 43 Naime, prije svega valja navesti da je sud države članice pravomoćno osudio osobu HF te da je izrečena kazna u potpunosti izvršena.
- 44 Nadalje, pogodnost odredbi iz točke 42. ove presude nije ograničena samo za građane Unije.
- 45 Usto, u skladu s točkama 94. i 95. presude o Interpolovoj crvenoj tjeratici, pritvor, koji provodi jedna od država članica, osobe za kojom je Interpol izdao crvenu tjeraticu na zahtjev treće zemlje predstavlja vođenje kaznenog postupka u smislu članka 54. CISA-e. Stoga bi odluku o dopuštenosti izručenja, kao što je to ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja dovodi do predaje radi kaznenog progona tražene osobe trećoj državi koja je podnijela zahtjev, također trebalo smatrati kaznenim progonom.
- 46 Naposljetku, odluka o dopuštenosti izručenja SAD-u državljanina treće zemlje uhićenog u državi članici predstavlja provedbu prava Unije u smislu članka 51. Povelje. Naime, takva se odluka u svakom slučaju odnosi na Sporazum između EU-a i SAD-a, tijekom čije primjene treba uzeti u obzir temeljna prava zajamčena Poveljom. Usto, sud koji je uputio zahtjev smatra da je HF u trenutku uhićenja imao pravo slobodno se kretati na temelju članka 20. stavka 1. CISA-e, u vezi s člankom 6. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (b) Zakonika o schengenskim granicama kao i člankom 4. stavkom 1. Uredbe 2018/1806, s obzirom na to da je kao srpski državljanin bio izuzet od vizne obveze. Stoga navedena temeljna prava treba uzeti u obzir u okviru primjene članka 20. CISA-e.
- 47 Imajući u vidu navedeno, a kao drugo, sud koji je uputio zahtjev ima dvojbe u pogledu odgovora na pitanje može li članak 50. Povelje, u vezi s člankom 54. CISA-e, imati za posljedicu to da državljanin treće zemlje ne može biti izručen u SAD.
- 48 U tom pogledu on navodi da je u presudi o Interpolovoj crvenoj tjeratici Sud uputio na pravo na slobodno kretanje, u smislu članka 21. UFEU-a, osobe na koju se odnosi crvena tjeratica, odnosno njemačkog državljanina, prije nego što je zaključio da se u kontekstu objave Interpolove crvene tjeralice u svrhu pritvora te osobe radi mogućeg izručenja u treću državu na nju primjenjuje načelo *ne bis in idem*, kako je zajamčeno u članku 54. CISA-e.
- 49 Međutim, HF, kao srpski državljanin, ne uživa pravo na slobodno kretanje u smislu članka 21. stavka 1. UFEU-a. Nasuprot tomu, budući da je izuzet od vizne obveze, on ima pravo na slobodno kretanje u smislu članka 20. CISA-e. Tako bi valjalo razmotriti može li se pravo na slobodno kretanje u smislu potonje odredbe ograničiti u okolnostima kao što su one o kojima je riječ u glavnom postupku.
- 50 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev skloniji je smatrati da iz zajedničkog tumačenja odredaba članka 54. CISA-e i članka 50. Povelje proizlazi to da im nije protivno izručenje osobe HF u SAD s obzirom na to da je taj sud dužan poštovati obvezu izručenja predviđenu Ugovorom o izručenju između Njemačke i SAD-a.
- 51 Sud koji je uputio zahtjev temelji taj zaključak na tumačenju članka 351. prvog stavka UFEU-a na način da se on odnosi i na sporazume koji se, iako su sklopljeni nakon 1. siječnja 1958., odnose na područje za koje je Unija postala nadležna tek nakon sklapanja navedenih sporazuma, zbog proširenja nadležnosti Unije koje prilikom sklapanja tih sporazuma dotična država članica nije objektivno mogla predvidjeti.
- 52 Doista, Ugovor o izručenju između Njemačke i SAD-a stupio je na snagu 30. srpnja 1980., to jest prije nego što je 14. lipnja 1985. sklopljen Sporazum između vlada država Gospodarske unije Beneluksa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na zajedničkim

granicama i, *a fortiori*, prije sklapanja CISA-e 19. lipnja 1990. i usvajanja Protokola priloženog Ugovoru iz Amsterdama, koji je uključio schengensku pravnu stečevinu u okvir Unije, 2. listopada 1997. Tako Savezna Republika Njemačka nije mogla prilikom sklapanja Ugovora o izručenju između Njemačke i SAD-a predvidjeti načelo *ne bis in idem* na europskoj razini ili uključivanje pravosudne suradnje u kaznenim stvarima u područja nadležnosti Unije.

53 Usto, budući da Sporazumom između EU-a i SAD-a nije bilo predviđeno takvo načelo *ne bis in idem* na europskoj razini, iz toga bi se *a contrario* moglo zaključiti da treba nastaviti poštovati bilateralni ugovor o izručenju kojim se samo predviđa nacionalna zabrana dvostrukog kažnjavanja.

54 U tim je okolnostima Oberlandesgericht München (Visoki zemaljski sud u Münchenu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Trebali li članak 54. [CISA-e], u vezi s člankom 50. [Povelje], tumačiti na način da se tim odredbama protivi to da tijela države članice te konvencije i države članice Europske unije izruče državljanina treće zemlje koji nije građanin Unije u smislu članka 20. UFEU-a trećoj državi ako je protiv dotične osobe u drugoj državi članici Europske unije već pravomoćno okončan sudski postupak za ista djela kao što su to ona na koja se odnosi zahtjev za izručenje, a ta je presuda izvršena, te ako je odluka o odbijanju izručenja te osobe trećoj državi moguća samo pod cijenu povrede bilateralnog ugovora o izručenju sklopljenog s tom trećom državom?”

Zahtjev za primjenu hitnog prethodnog postupka

55 Sud koji je uputio zahtjev zatražio je da se o ovom zahtjevu za prethodnu odluku odluči u hitnom prethodnom postupku predviđenom u članku 23.a prvom stavku Statuta Suda Europske unije i članku 107. Poslovnika Suda.

56 U prilog svojem zahtjevu nacionalni se sud pozvao na činjenicu da se HF od 20. siječnja 2022. nalazi u ekstradicijskom pritvoru u Njemačkoj u svrhu postupka izručenja o kojem je riječ u glavnom postupku i da odgovor na postavljeno pitanje može imati posljedice na navedeni ekstradicijski pritvor.

57 Kao prvo, valja istaknuti da se ovaj zahtjev za prethodnu odluku odnosi, među ostalim, na tumačenje članka 54. CISA-e i da je Vijeće, kao što to proizlazi iz članka 2. Odluke 1999/436 i njezina Priloga A, odredilo članke 34. i 31. UEU-a kao pravne osnove za spomenuti članak 54. CISA-e.

58 Iako je članak 34. UEU-a stavljen izvan snage Ugovorom iz Lisabona, odredbe članka 31. UEU-a preuzete su u člancima 82., 83. i 85. UFEU-a. Potonje odredbe obuhvaćene su Glavom V. trećeg dijela UFEU-a, koja se odnosi na područje slobode, sigurnosti i pravde. Stoga se o ovom zahtjevu može odlučivati u hitnom prethodnom postupku, u skladu s člankom 23.a prvim stavkom Statuta Suda Europske unije i člankom 107. stavkom 1. Poslovnika.

59 Kao drugo, kad je riječ o kriteriju hitnosti, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da je taj kriterij ispunjen kada je na datum podnošenja zahtjeva za prethodnu odluku osoba o kojoj je riječ u glavnom predmetu lišena slobode i kada njezino zadržavanje u pritvoru ovisi o rješenju glavnog postupka (presuda od 28. travnja 2022., C i CD (Pravne prepreke za izvršenje odluke o predaji), C-804/21 PPU, EU:C:2022:307, t. 39. i navedena sudska praksa).

60 U ovom slučaju iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je HF trenutačno pritvoren i da bi, ovisno o odgovoru na postavljeno pitanje, sud koji je uputio zahtjev mogao naložiti njegovo puštanje na slobodu.

61 U tim je okolnostima drugo vijeće Suda 15. srpnja 2022. odlučilo, na prijedlog sutkinje izvjestiteljice i nakon saslušanja nezavisnog odvjetnika, prihvatiti zahtjev suda koji je uputio zahtjev da se o ovom zahtjevu za prethodnu odluku odluči u hitnom prethodnom postupku.

- 62 Osim toga, ono je na temelju članka 113. stavka 2. Poslovnika odlučilo predmet uputiti Sudu kako bi bio dodijeljen velikom vijeću.

O prethodnom pitanju

- 63 Svojim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 54. CISA-e, u vezi s člankom 50. Povelje, tumačiti na način da mu se protivi to da tijela države članice izruče državljanina treće države u drugu treću državu ako je, s jedne strane, taj državljanin pravomoćno osuđen u drugoj državi članici za ista djela kao što su to ona koja su navedena u zahtjevu za izručenje te je on izdržao kaznu koja mu je ondje izrečena i ako se, s druge strane, zahtjev za izručenje temelji na bilateralnom ugovoru o izručenju kojim se doseg načela *ne bis in idem* ograničava na presude donesene u državi članici kojoj je podnesen zahtjev za izručenje.
- 64 Najprije valja podsjetiti na to da je načelo *ne bis in idem* temeljno načelo prava Unije koje je sada zajamčeno člankom 50. Povelje (presude od 22. ožujka 2022., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, t. 22. i od 22. ožujka 2022., Nordzucker i dr., C-151/20, EU:C:20:203, t. 28.).
- 65 Usto, to načelo, koje je također zajamčeno člankom 54. CISA-e, proizlazi iz ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama. Stoga taj članak treba tumačiti s obzirom na članak 50. Povelje, pri čemu se prvonavedenim člankom osigurava poštovanje bitnog sadržaja potonjeg (vidjeti u tom smislu presudu o Interpolovoj crvenoj tjeratici, t. 70. i navedenu sudsku praksu).
- 66 S obzirom na dvojbe koje je izrazio sud koji je uputio zahtjev i koje su navedene u točkama 47. do 53. ove presude, prije razmatranja mogućeg utjecaja Ugovora o izručenju između Njemačke i SAD-a i članka 351. prvog stavka UFEU-a na primjenu tog članka 54. CISA-e u glavnom postupku, najprije valja analizirati elemente za tumačenje potonjeg članka.

Članak 54. CISA-e

- 67 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i kontekst u kojemu se nalazi te ciljeve propisa čiji je dio (presuda o Interpolovoj crvenoj tjeratici, t. 77. i navedena sudska praksa).
- 68 Kao što to proizlazi iz teksta članka 54. CISA-e, njemu je protivno to da država članica vodi postupak protiv osobe za ista djela kao što su to ona za koja je protiv nje već pravomoćno okončan sudski postupak u drugoj državi članici, pod uvjetom da je u slučaju osude izrečena kazna i izvršena, trenutačno u postupku izvršenja ili se prema zakonima potonje države više ne može izvršiti.
- 69 U ovom slučaju sud koji je uputio zahtjev posebno pita Sud, s jedne strane, o primjeni te odredbe u pogledu formalnog zahtjeva za izručenje i, s druge strane, o tome uključuje li pojam „osoba” iz te odredbe državljanina treće zemlje.
- 70 U tom pogledu, kao prvo, valja smatrati da pojam „vođenje postupka” u smislu članka 54. CISA-e obuhvaća zahtjev za izručenje. Naime, kao što je to u biti utvrdio nezavisni odvjetnik u točki 46. svojeg mišljenja, ako je tim pojmom obuhvaćen pritvor osobe protiv koje je izdana Interpolova crvena tjeratica, čiji je cilj omogućiti eventualno izručenje te osobe u treću državu, isto *a fortiori* vrijedi u slučaju izvršenja zahtjeva za izručenje s obzirom na to da je takvo izvršenje akt države članice koji doprinosi stvarnom provođenju kaznenog progona u dotičnoj trećoj državi.
- 71 Kao drugo, što se tiče pitanja obuhvaća li pojam „osoba” iz članka 54. CISA-e državljanina treće zemlje, valja istaknuti da se tim člankom jamči zaštita načela *ne bis in idem* kada je protiv „osobe” sudski postupak pravomoćno okončan u državi članici.

- 72 Stoga najprije valja utvrditi da se u tekstu članka 54. CISA-e ne utvrđuje uvjet koji se odnosi na posjedovanje državljanstva države članice.
- 73 Nadalje, taj je zaključak potvrđen kontekstom te odredbe.
- 74 Naime, članak 50. Povelje, s obzirom na koji valja tumačiti članak 54. CISA-e, određuje da se „[n]ikome” ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u Uniji u skladu sa zakonom. Stoga se ni člankom 50. Povelje ne uspostavlja veza sa svojstvom građanina Unije. Osim toga, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 49. svojeg mišljenja, taj članak 50. ne nalazi se u glavi V. naslovljenoj „[p]rava građana”, nego u glavi VI. naslovljenoj „[p]ravda”.
- 75 Naposljetku, tumačenje članka 54. CISA-e prema kojem pojam „osoba” iz te odredbe uključuje državljanina treće zemlje potvrđeno je i zadanim ciljevima navedene odredbe.
- 76 Naime, s jedne strane, iz sudske prakse proizlazi da se načelom *ne bis in idem*, navedenim u tom članku, nastoji izbjeći da se unutar područja slobode, sigurnosti i pravde osobu protiv koje je sudski postupak pravomoćno okončan progoni za ista djela na državnom području više država članica, kao posljedicu ostvarivanja njezina prava slobodnog kretanja, a kako bi se zajamčila pravna sigurnost poštovanjem pravomoćnih odluka javnih tijela (vidjeti u tom smislu presudu o Interpolovoj crvenoj tjeratici, t. 79.).
- 77 S druge strane, Sud je presudio da je svrha načela *ne bis in idem*, koje je posljedica načela *res judicata*, jamstvo pravne sigurnosti i pravičnosti, osiguravajući da dotična osoba može biti sigurna da je se više neće progoniti za isto kazneno djelo nakon što se protiv nje vodio kazneni progon te je ona, ovisno o okolnostima slučaja, osuđena (presuda od 22. ožujka 2022., Nordzucker i dr., C-151/20, EU:C:2022:203, t. 62.). Člankom 54. CISA-e tako se osigurava građanski mir osoba protiv kojih je, nakon kaznenog progona, sudski postupak pravomoćno okončan (presuda od 28. rujna 2006., Gasparini i dr., C-467/04, EU:C:2006:610, t. 27.).
- 78 Stoga, s obzirom na zadane ciljeve članka 54. CISA-e, valja smatrati da se primjena te odredbe ne može ograničiti samo na državljane države članice s obzirom na to da se tom odredbom nastoji, šire, zajamčiti da se svatko tko je u državi članici osuđen i izdržao svoju kaznu ili je, ovisno o slučaju, pravomoćno oslobođen može kretati unutar schengenskog područja bez bojazni od progona u drugoj državi članici za ista djela (vidjeti u tom smislu presudu od 29. lipnja 2016., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, t. 45.).
- 79 Valja dodati i da je na raspravi postavljeno pitanje je li zakonitost odnosno nezakonitost boravka osobe HF prilikom njezina uhićenja bila relevantna za utvrđivanje je li ona obuhvaćena člankom 54. te konvencije.
- 80 Međutim, taj element ne utječe na primjenu članka 54. CISA-e. Naime, čak i da boravak dotične osobe prilikom njezina uhićenja nije, odnosno nije više, zakonit, ta okolnost ne bi dovela do isključenja pogodnosti njezine zaštite dodijeljene tim člankom.
- 81 Točno je da je, kao što je to istaknuto u točki 76. ove presude, cilj načela *ne bis in idem*, naveden u članku 54. CISA-e, među ostalim, zajamčiti osobi protiv koje je u državi članici pravomoćno okončan sudski postupak da se može kretati unutar schengenskog područja bez bojazni od progona u drugoj državi članici za ista djela.
- 82 Međutim, iz te odredbe nipošto ne proizlazi da pogodnost temeljnog prava koje je njome predviđeno, kad je riječ o državljanima trećih država, ovisi o poštovanju uvjeta koji se odnose na zakonitost njihova boravka ili postojanju pogodnosti prava na slobodno kretanje unutar schengenskog područja. Naime, jedini zahtjev utvrđen navedenom odredbom i koji se primjenjuje u svim slučajevima jest taj da je pravomoćno okončan sudski postupak u jednoj od država članica, pri čemu se podrazumijeva da u slučaju osude izrečena kazna mora biti izvršena ili mora biti trenutačno u postupku izvršenja ili se više ne može izvršiti prema zakonima države članice koja ju je izrekla.

- 83 Također valja istaknuti da se nijednom drugom odredbom CISA-e primjena njezina članka 54. ne uvjetuje zakonitošću boravka osobe o kojoj je riječ niti postojanjem pogodnosti prava na slobodno kretanje unutar schengenskog područja. Usto, iako je ta odredba obuhvaćena glavom III. CISA-e, naslovljenom „Policija i sigurnost“, odredbe koje se odnose na uvjete kretanja stranaca nalaze se u glavi II. te konvencije, naslovljenoj „Ukidanje kontrola na unutarnjim granicama i kretanje osoba“.
- 84 Osim toga, kao što je to navedeno u točkama 76. i 77. ove presude, načelo *ne bis in idem*, navedeno u članku 54. CISA-e, također ima za cilj zajamčiti pravnu sigurnost unutar područja slobode, sigurnosti i pravde, poštovanjem odluka javnih tijela država članica koje su postale pravomoćne.
- 85 Doista, zaštita svake osobe protiv koje je u državi članici pravomoćno okončan sudski postupak, neovisno o njezinu državljanstvu ili zakonitosti njezina boravka, od novog progona u drugoj državi članici za ista djela pridonosi ostvarenju tog cilja.
- 86 Iz toga proizlazi da u predmetu poput onoga u glavnom postupku treba smatrati da je dotična osoba obuhvaćena člankom 54. CISA-e, neovisno o tome je li imala zakonit boravak prilikom uhićenja i, stoga, je li uživala pravo na slobodno kretanje na temelju članka 20. stavka 1. CISA-e.
- 87 To utvrđenje nije dovedeno u pitanje činjenicom da je Sud, kao što to ističe sud koji je uputio zahtjev, u presudi o Interpolovoj crvenoj tjeratici u više navrata uputio na pravo na slobodno kretanje u smislu članka 21. UFEU-a.
- 88 Naime, iz te presude, osobito iz njezinih točaka 89. do 93. i 106., proizlazi da je Sud u njoj tumačio članak 54. CISA-e samo s obzirom na članak 50. Povelje, a ne na članak 21. UFEU-a. Osim toga, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 52. svojeg mišljenja, upućivanja na članak 21. UFEU-a sadržana u toj presudi objašnjavaju se okolnostima predmeta povodom kojeg je ona donesena, a u kojima se njemački državljanin žalio na činjenicu da ga je objava Interpolove crvene tjeralice koja je izdana za njim sprečavala u ostvarivanju njegova prava na slobodno kretanje na temelju tog članka s obzirom na to da nije mogao otići u državu članicu različitu od Savezne Republike Njemačke a da se pritom ne izloži opasnosti od uhićenja.
- 89 Uostalom, Sud u presudi od 27. svibnja 2014., Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, t. 61. do 63.) nije izrazio zadržku u pogledu primjenjivosti članka 54. CISA-e, u vezi s člankom 3. stavkom 2. UFEU-a, u tom glavnom postupku iako se taj spor, poput predmeta u ovom glavnom postupku, odnosio na srpskog državljanina koji nije uživao pravo na slobodno kretanje zajamčeno člankom 21. UFEU-a.
- 90 Iz toga slijedi da se članku 54. CISA-e, u vezi s člankom 50. Povelje, protivi to da tijela države članice izruče državljanina treće države u drugu treću državu ako je, s jedne strane, protiv tog državljanina druga država članica već pravomoćno okončala sudski postupak za ista djela kao što su to ona koja su navedena u zahtjevu za izručenje i ako je, s druge strane, u slučaju osude, izrečena kazna i izvršena, trenutačno u postupku izvršenja ili se prema zakonima te druge države članice više ne može izvršiti.
- 91 To tumačenje članka 54. CISA-e ne može biti dovedeno u pitanje argumentima koje su iznijeli Glavno državno odvjetništvo u Münchenu i njemačka vlada, kako u svojim pisanim očitovanjima tako i na raspravi, prema kojima bi u slučaju zahtjeva za izručenje državljanina treće države u drugu treću državu navedeni članak trebalo usko tumačiti kako bi se zajamčilo uredno funkcioniranje pravosuđa i učinkovitost kaznenih progona. U tom kontekstu, te zainteresirane strane izražavaju zadržku u pogledu pitanja jesu li u postupku koji se vodio pred slovenskim sudovima uzeti u obzir svi relevantni elementi za donošenje odluke o djelima koja je HF počinio tijekom razdoblja koje su razmatrali navedeni sudovi, osobito određene informacije kojima su raspolagala tijela SAD-a.
- 92 U tom pogledu valja podsjetiti na to da načelo uzajamnog povjerenja među državama članicama i načelo uzajamnog priznavanja, koje se temelji na njihovu obostranom povjerenju, imaju temeljnu važnost u pravu Unije s obzirom na to da omogućuju stvaranje i održavanje područja bez unutarnjih granica (presuda od 15. listopada 2019., Dorobantu, C-128/18, EU:C:2019:857, t. 46. i navedena sudska praksa).

- 93 Konkretno, kad je riječ o članku 54. CISA-e, Sud je presudio da se njime nužno podrazumijeva da postoji uzajamno povjerenje država članica u njihove odgovarajuće kaznenopravne sustave i da svaka pojedina država članica prihvaća primjenu kaznenog prava koje je na snazi u drugim državama članicama, čak i ako bi provedba vlastitog nacionalnog prava dovela do drukčijeg rješenja. To uzajamno povjerenje zahtijeva da dotična nadležna tijela druge države članice prihvaćaju pravomoćnu odluku donesenu na državnom području prve države članice, kako je priopćena tim tijelima (vidjeti u tom smislu presudu o Interpolovoj crvenoj tjeratici, t. 80. i navedenu sudsku praksu).
- 94 Međutim, tumačenje članka 54. CISA-e na način kako to zagovaraju Glavno državno odvjetništvo u Münchenu i njemačka vlada dovelo bi u odnosima među državama članicama u pitanje sâm temelj područja slobode, sigurnosti i pravde kao područja bez unutarnjih granica te bi povrijedilo načela uzajamnog povjerenja i uzajamnog priznavanja pravosudnih odluka u kaznenopravnom području, na kojima ta odredba počiva, s obzirom na to da bi takvo tumačenje dovelo do toga da se dopušta vođenje višestrukih kaznenih progona protiv iste osobe za ista djela kao što su to ona za koja je ta osoba pravomoćno osuđena ili oslobođena u drugoj državi članici.

Ugovor o izručenju između Njemačke i SAD-a i Sporazum između EU-a i SAD-a

- 95 Sud koji je uputio zahtjev također želi doznati može li na odgovor na prethodno pitanje utjecati činjenica, s jedne strane, da se Sporazumom između EU-a i SAD-a ne predviđa razlog za odbijanje utemeljen na načelu *ne bis in idem* i, s druge strane, da se Ugovorom o izručenju između Njemačke i SAD-a ograničava doseg načela *ne bis in idem* na presude donesene u državi kojoj je podnesen zahtjev za izručenje.
- 96 U tom pogledu, iz članka 1. Sporazuma između EU-a i SAD-a proizlazi da su se Unija i SAD obvezali, u skladu s odredbama tog sporazuma, ojačati svoju suradnju „u kontekstu primjenjivih odnosa izručenja između država članica i Sjedinjenih Američkih Država koji uređuju izručenje počinitelja kaznenih djela”.
- 97 Osim toga, iz njegova članka 3., naslovljenog „Područje primjene ovog Sporazuma u odnosu na dvostrane ugovore o izručenju s državama članicama”, proizlazi da odredbe Sporazuma između EU-a i SAD-a koje se nalaze u njegovim člancima 4. do 14. zamjenjuju ili dopunjuju, u skladu s uvjetima i pravilima predviđenima tim člankom 3., odredbe bilateralnih ugovora o izručenju sklopljenih između država članica i SAD-a.
- 98 Stoga se Sporazum između EU-a i SAD-a primjenjuje na postojeće odnose između država članica i SAD-a u području izručenja, odnosno na odnose uređene bilateralnim ugovorima o izručenju koji su na snazi, kao što je Ugovor o izručenju između Njemačke i SAD-a. Kao što to tvrdi Europska komisija, navedenim se sporazumom tako pruža zajednički okvir koji se primjenjuje na postupke izručenja u SAD, unutar kojeg su nalaze postojeći bilateralni ugovori o izručenju.
- 99 Usto, člankom 16. stavkom 1. Sporazuma između EU-a i SAD-a određuje se da se on primjenjuje na kaznena djela koja su počinjena prije kao i nakon njegova stupanja na snagu, odnosno 1. veljače 2010., a stavkom 2. tog članka da se taj sporazum primjenjuje na zahtjeve za izručenje podnesene nakon tog stupanja na snagu.
- 100 Međutim, budući da se tim sporazumom ne propisuje izravno postupak izručenja, nego se oslanja na postupke izručenja predviđene bilateralnim ugovorima o izručenju koji su na snazi, zahtjevi za izručenje iz njegova članka 16. stavka 2. moraju se nužno podnijeti na temelju bilateralnog ugovora o izručenju između države članice i SAD-a, kao što je to Ugovor o izručenju između Njemačke i SAD-a.
- 101 Iz toga slijedi da se Sporazum između EU-a i SAD-a primjenjuje na postupak izručenja poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, s obzirom na to da je zahtjev za izručenje, na temelju Ugovora o izručenju između Njemačke i SAD-a, podnesen nakon stupanja na snagu tog sporazuma (vidjeti po analogiji presudu od 10. travnja 2018., Pisciotti, C-191/16, EU:C:2018:222, t. 32.).

- 102 Točno je da se Sporazumom između EU-a i SAD-a ne predviđa izričito da bi primjenjivost načela *ne bis in idem* omogućila tijelima država članica da odbiju izručenje koje je zatražio SAD (presuda o Interpolovoj crvenoj tjeratici, t. 97.).
- 103 Međutim, članak 17. stavak 2. Sporazuma između EU-a i SAD-a odnosi se na situacije u kojima ustavna načela države kojoj je zahtjev podnesen ili obvezujuće pravomoćne sudske odluke mogu biti prepreka za izvršenje njezine obveze izručenja, a ni Sporazum između EU-a i SAD-a ni primjenjivi bilateralni ugovor ne omogućuju rješavanje pitanja, pri čemu se u takvim situacijama predviđa savjetovanje između države kojoj je zahtjev podnesen i države koja podnosi zahtjev (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2018., Pisciotti, C-191/16, EU:C:2018:222, t. 40.).
- 104 Dakle, tim se člankom 17. stavkom 2. u načelu omogućuje državi članici da na temelju vlastitih ustavnih pravila ili obvezujućih pravomoćnih sudskih odluka zadrži posebno postupanje prema osobama protiv kojih je već pravomoćno okončan sudski postupak za isto kazneno djelo za koje se traži izručenje, odnosno da se ono zabrani (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2018., Pisciotti, C-191/16, EU:C:2018:222, t. 41.). Na taj način on predstavlja samostalnu i podređnu pravnu osnovu za primjenu načela *ne bis in idem* u okviru zahtjeva za izručenje koji je SAD uputio državi članici, kada primjenjivi bilateralni ugovor ne omogućuje rješavanje tog pitanja.
- 105 Sud koji je uputio zahtjev ipak primjećuje da iako se člankom 8. Ugovora o izručenju između Njemačke i SAD-a predviđa da se izručenje ne odobrava ako su nadležna tijela države kojoj je zahtjev podnesen već pravomoćno okončala sudski postupak protiv tražene osobe zbog kaznenog djela za koje se izručenje traži, njime se ne predviđa takva mogućnost ako postoji pravomoćna presuda donesena u drugoj državi.
- 106 Međutim, ovlast država članica da donose pravila o postupcima izručenja mora se izvršavati u skladu s pravom Unije, koje obuhvaća članak 54. CISA-e i članak 50. Povelje te koje se, s obzirom na utvrđenja iznesena u točkama 86. i 101. ove presude, primjenjuje na glavni postupak. Naime, iz sudske prakse Suda proizlazi da iako države članice u slučaju nepostojanja pravnih pravila Unije kojima se uređuju postupci izručenja u treću državu ostaju nadležne za donošenje takvih pravila, one su dužne tu nadležnost izvršavati poštujući pravo Unije (vidjeti u tom smislu presudu o Interpolovoj crvenoj tjeratici, t. 100. i navedenu sudsku praksu).
- 107 Međutim, nacionalni sud u svojoj odluci kojom se upućuje zahtjev navodi da se članak 8. Ugovora o izručenju između Njemačke i SAD-a mora tumačiti na način da se njime isključuju presude donesene u drugim državama članicama.
- 108 U slučaju nemogućnosti usklađenog tumačenja, načelo nadređenosti nalaže nacionalnom sudu koji u okviru svoje nadležnosti primjenjuje odredbe prava Unije obvezu da osigura puni učinak zahtjeva tog prava u sporu koji se pred njim vodi, tako što će po službenoj dužnosti, ako je to potrebno, svaki nacionalni propis, čak i naknadni, koji je u suprotnosti s odredbom prava Unije koja ima izravan učinak izuzeti iz primjene a da pritom ne mora zahtijevati ili čekati prethodno ukidanje tog nacionalnog propisa zakonodavnim ili bilo kojim drugim ustavnim postupkom (vidjeti u tom smislu presudu od 8. ožujka 2022., Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Izravan učinak), C-205/20, EU:C:2022:168, t. 37. i navedenu sudsku praksu).
- 109 Sud je u tom pogledu, kad je riječ o načelu *ne bis in idem* zajamčenom u članku 50. Povelje, presudio da ta odredba ima izravan učinak (presude od 20. ožujka 2018., Garlsson Real Estate i dr., C-537/16, EU:C:2018:193, t. 68. i od 24. listopada 2018., XC i dr., C-234/17, EU:C:2018:853, t. 38.). S obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 65. ove presude, isto vrijedi i za članak 54. CISA-e.
- 110 Stoga, kao što se to zahtijeva sudskom praksom navedenom u točki 108. ove presude, na sudu je koji je uputio zahtjev da osigura puni učinak članka 54. CISA-e i članka 50. Povelje u glavnom postupku, izuzimajući po službenoj dužnosti iz primjene svaku odredbu Ugovora o izručenju između Njemačke i SAD-a koja nije u skladu s načelom *ne bis in idem*, koje je zajamčeno tim člancima, a da pritom ne mora čekati da Savezna Republika Njemačka eventualno provede nove pregovore o navedenom ugovoru.

- 111 U tom pogledu nije bitno to što su se, kao što to navodi sud koji je uputio zahtjev, Savezna Republika Njemačka i SAD u okviru pregovora o tom ugovoru o izručenju tijekom 1978. sporazumjeli da odluke donesene u trećim zemljama ne predstavljaju prepreku za izručenje. Naime, ne dovodeći u pitanje razmatranje u pogledu članka 351. UFEU-a u točkama 115. do 127. ove presude, takva obveza ne može prevladati nad obvezama koje za tu državu članicu proizlaze iz odredaba prava Unije, navedenih u prethodnoj točki ove presude, nakon njihova stupanja na snagu.
- 112 Valja dodati da ako je isključeno usklađeno tumačenje relevantnih odredbi Ugovora o izručenju između Njemačke i SAD-a s člankom 54. CISA-e i člankom 50. Povelje, kako su protumačeni u točki 90. ove presude, valja smatrati da pitanje koje se odnosi na primjenu načela *ne bis in idem*, kao što je ono postavljeno u glavnom postupku, nije moguće riješiti na temelju navedenog ugovora, tako da ga treba riješiti na temelju članka 17. stavka 2. Sporazuma između EU-a i SAD-a, u vezi s navedenim člankom 50.
- 113 Naime, s obzirom na utvrđenje iz točke 104. ove presude i kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točkama 67. i 68. svojeg mišljenja, sudska odluka poput presude Okrožnog sodišća v Mariboru (Okružni sud u Mariboru) od 6. srpnja 2012. može biti obuhvaćena člankom 17. stavkom 2. Sporazuma između EU-a i SAD-a s obzirom na to da iz samog teksta te odredbe proizlazi da obvezujuća pravomoćna sudska odluka može biti prepreka za obvezu izručenja kojoj podliježe država članica kojoj je podnesen zahtjev u situaciji u kojoj pitanje primjene načela *ne bis in idem* nije moguće riješiti na temelju bilateralnog ugovora o izručenju sklopljenog između dotične države članice i SAD-a.
- 114 Iz toga slijedi da okolnost da se Ugovorom o izručenju između Njemačke i SAD-a ograničuje doseg načela *ne bis in idem* na presude donesene u državi kojoj je podnesen zahtjev ne može dovesti u pitanje primjenjivost članka 54. CISA-e u sporu poput onog u glavnom postupku, pri čemu ta primjenjivost proizlazi iz tumačenja te odredbe u točki 90. ove presude.

Članak 351. UFEU-a

- 115 Valja još ispitati može li se, kao što to tvrdi sud koji je uputio zahtjev, članak 351. prvi stavak UFEU-a tumačiti na način da na Ugovor o izručenju između Njemačke i SAD-a ne utječu odredbe prava Unije, tako da njemačka tijela mogu udovoljiti zahtjevu za izručenje o kojem je riječ u glavnom postupku a da ne povrijede pravo Unije.
- 116 U skladu s člankom 351. prvim stavkom UFEU-a, odredbe Ugovorâ ne utječu na prava i obveze koje proizlaze iz sporazuma sklopljenih prije 1. siječnja 1958. ili, za države pristupnice, prije dana njihova pristupanja, a koje su sklopile jedna ili više država članica s jedne strane te jedna ili više trećih zemalja s druge strane.
- 117 Valja utvrditi da se, kao što to priznaje sâm sud koji je uputio zahtjev, ta odredba, u skladu sa svojim tekstom, ne primjenjuje na spor u glavnom postupku s obzirom na to da je Ugovor o izručenju između Njemačke i SAD-a potpisan 20. lipnja 1978. i stupio na snagu 30. srpnja 1980., to jest nakon 1. siječnja 1958.
- 118 Međutim, sud koji je uputio zahtjev pita se treba li tu odredbu tumačiti široko, tako da se odnosi i na konvencije koje je država članica sklopila nakon 1. siječnja 1958. ili nakon datuma svojeg pristupanja, ali prije datuma kada je Unija postala nadležna u području na koje se odnose te konvencije.
- 119 U tom pogledu valja utvrditi da je članak 351. prvi stavak UFEU-a pravilo kojim se, ako su ispunjeni uvjeti za njegovu primjenu, dopuštaju odstupanja od primjene prava Unije, uključujući primarnog prava (vidjeti u tom smislu presudu od 3. rujna 2008., Kadi i Al Barakaat International Foundation/Vijeće i Komisija, C-402/05 P i C-415/05 P, EU:C:2008:461, t. 301. i navedenu sudsku praksu).
- 120 Međutim, prema ustaljenoj sudskoj praksi iznimke treba usko tumačiti kako opća pravila ne bi bila lišena svoje biti (presuda od 26. veljače 2015., Wucher Helicopter i Euro-Aviation Versicherung, C-6/14, EU:C:2015:122, t. 24. i navedena sudska praksa).

- 121 Takvo usko tumačenje osobito se nalaže u pogledu članka 351. prvog stavka UFEU-a s obzirom na to da se tom odredbom ne omogućuje samo odstupanje od konkretnog načela nego od primjene bilo koje od odredaba Ugovorâ.
- 122 Usto, takvo se usko tumačenje nalaže i s obzirom na obvezu država članica na temelju članka 351. drugog stavka UFEU-a da poduzmu sve odgovarajuće korake za otklanjanje utvrđenih neusklađenosti između konvencije i Ugovorâ (vidjeti u tom smislu presude od 3. ožujka 2009., Komisija/Austrija, C-205/06, EU:C:2009:118, t. 45., od 3. ožujka 2009, Komisija/Švedska, C-249/06, EU:C:2009:119, t. 45. i od 22. listopada 2020., Ferrari, C-720/18 i C-721/18, EU:C:2020:854, t. 67.).
- 123 Nadalje, upućivanje u članku 351. prvom stavku UFEU-a na datum 1. siječnja 1958. ili, za države pristupnice, na dan njihova pristupanja uneseno je Ugovorom iz Amsterdama, koji je stupio na snagu 1. svibnja 1999. Naime, članak 234. UEZ-a do tada je upotrebljavao izraz „prije stupanja ovog Ugovora na snagu”.
- 124 Stoga, kada su države članice tijekom pregovora o Ugovoru iz Amsterdama izmijenile ono što je sada članak 351. prvi stavak UFEU-a, odlučile su kao relevantne datume utvrditi 1. siječnja 1958. odnosno, za države pristupnice, dan njihova pristupanja. Taj tekst nije bio predmet izmjena prilikom donošenja Ugovora iz Nice i Ugovora iz Lisabona.
- 125 Iako su države članice prilikom sklapanja tih Ugovorâ već bile svjesne da se Unijine ovlasti mogu s vremenom znatno razviti, uključujući područja koja su bila predmet konvencija koje su države članice sklopile s trećim državama, one nisu predvidjele mogućnost da se za potrebe članka 351. prvog stavka UFEU-a uzme u obzir datum kada je Unija postala nadležna za određeno područje.
- 126 Iz toga slijedi da tu odredbu o odstupanju treba tumačiti na način da se odnosi samo na konvencije sklopljene prije 1. siječnja 1958. odnosno, za države pristupnice, prije dana njihova pristupanja.
- 127 Slijedom toga, članak 351. prvi stavak UFEU-a ne primjenjuje se na Ugovor o izručenju između Njemačke i SAD-a.

Istovjetnost djela

- 128 Kako bi se sudu koji je uputio zahtjev pružio najkorisniji mogući odgovor, valja još podsjetiti na to da je prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda relevantan kriterij za ocjenu postojanja istog kaznenog djela u smislu članka 50. Povelje kriterij materijalne istovjetnosti djela, shvaćen kao postojanje niza međusobno neraskidivo povezanih konkretnih okolnosti koje su dovele do pravomoćnog oslobađanja ili osuđivanja određene osobe. Stoga se tim člankom zabranjuje izricanje više kaznenih sankcija za istovjetna djela u različitim postupcima vođenima u tu svrhu (presuda od 22. ožujka 2022., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, t. 33. i navedena sudska praksa).
- 129 Stoga se uvjetom koji se odnosi na postojanje istog kaznenog djela zahtijeva materijalna istovjetnost djela. Nasuprot tomu, načelo *ne bis in idem* ne može se primijeniti ako predmetna djela nisu istovjetna, nego samo slična (presuda od 22. ožujka 2022., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, t. 36.).
- 130 Naime, istovjetnost materijalnih djela tumači se kao skup konkretnih okolnosti koje proizlaze iz događaja koji su u biti isti, s obzirom na to da podrazumijevaju istog počinitelja i da su međusobno neodvojivo povezani u vremenu i prostoru (presuda od 22. ožujka 2022., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, t. 37.).
- 131 U ovom slučaju, s jedne strane, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da se zahtjev za izručenje o kojem je riječ u glavnom postupku odnosi na kaznena djela koja je HF počinio između rujna 2008. i prosinca 2013. S druge strane, sud koji je uputio zahtjev naglašava da su djela zbog kojih je protiv osobe HF pravomoćno okončan sudski postupak u Sloveniji istovjetna onima na koja se odnosi taj zahtjev za izručenje, s obzirom na to da su u njemu navedena kaznena djela počinjena do lipnja 2010. Tako taj sud

ističe da osuđujuća presuda koju su donijeli slovenski sudovi obuhvaća samo dio djela koja su predmet navedenog zahtjeva za izručenje.

- 132 Međutim, pitanje postavljeno u ovom predmetu počiva na premisi prema kojoj su djela na koja se odnosi zahtjev za izručenje ista kao što su to ona za koja su sudovi druge države članice već pravomoćno osudili traženu osobu.
- 133 U tom je pogledu na sudu koji je uputio zahtjev, koji je jedini nadležan za odlučivanje o činjenicama, a ne na Sudu, da utvrdi jesu li djela koja su predmet zahtjeva za izručenje o kojem je riječ u glavnom postupku ista kao što su to ona u pogledu kojih su slovenski sudovi pravomoćno okončali sudski postupak (vidjeti po analogiji presude od 28. rujna 2006., Gasparini i dr., C-467/04, EU:C:2006:610, t. 56. i od 22. ožujka 2022., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, t. 38.). Uzimajući u obzir navedeno, Sud može navedenom sudu pružiti elemente za tumačenje prava Unije u okviru ocjene istovjetnosti djela (vidjeti u tom smislu presudu od 22. ožujka 2022., Nordzucker i dr., C-151/20, EU:C:2022:203, t. 42.).
- 134 U tom pogledu, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točkama 128. do 130. ove presude, valja pojasniti, s jedne strane, da načelo *ne bis in idem*, u smislu članka 54. CISA-e, u vezi s člankom 50. Povelje, ne može biti prepreka izručenju za kaznena djela koja je dotična osoba navodno počinila, kako to proizlazi iz ocjene suda države članice kojoj je zahtjev podnesen, a koja je izvršena na temelju spisa kojim on raspolože, izvan razdoblja koje sudovi druge države članice uzimaju u obzir prilikom osude.
- 135 S druge strane, načelo *ne bis in idem* ne može obuhvatiti moguća kaznena djela na koja se odnosi zahtjev za izručenje koja se, iako su počinjena tijekom razdoblja koje se uzima u obzir radi te osude, odnose na materijalna djela različita od onih koja su predmet navedene osude (vidjeti u tom smislu presudu od 16. studenoga 2010., Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, t. 50.).
- 136 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 54. CISA-e, u vezi s člankom 50. Povelje, treba tumačiti na način da mu se protivi to da tijela države članice izruče državljanina treće države u drugu treću državu ako je, s jedne strane, taj državljanin pravomoćno osuđen u drugoj državi članici za ista djela kao što su to ona koja su navedena u zahtjevu za izručenje te je on izdržao kaznu koja mu je ondje izrečena i ako se, s druge strane, zahtjev za izručenje temelji na bilateralnom ugovoru o izručenju kojim se doseg načela *ne bis in idem* ograničava na presude donesene u državi članici kojoj je podnesen zahtjev za izručenje.

Troškovi

- 137 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 54. Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. između vlada država Gospodarske unije Beneluksa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na zajedničkim granicama, koja je potpisana u Schengenu 19. lipnja 1990., a stupila je na snagu 26. ožujka 1995., kako je izmijenjena Uredbom (EU) br. 610/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013., u vezi s člankom 50. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,

treba tumačiti na način da mu se:

protivi to da tijela države članice izruče državljanina treće države u drugu treću državu ako je, s jedne strane, taj državljanin pravomoćno osuđen u drugoj državi članici za ista djela kao što su to

ona koja su navedena u zahtjevu za izručenje te je on izdržao kaznu koja mu je ondje izrečena i ako se, s druge strane, zahtjev za izručenje temelji na bilateralnom ugovoru o izručenju kojim se doseg načela *ne bis in idem* ograničava na presude donesene u državi članici kojoj je podnesen zahtjev za izručenje.

Potpisi

* Jezik postupka: njemački